

Kultura demonstriranja

Robert Foltin

Prijevod: Boris Buden

Protestni pokret protiv globalizacije dodao je tradicionalnim akcionističkim formama ljevice kao što su demonstracije, manifestacije, itd., nove oblike direktne akcije, blokade ili okupiranja javnog prostora na primjer. Pritom se javljaju i takve akcionističke forme koje sadrže karnevalske elemente. Takav jedan koncept je i Pink-Silver. Pri takvom nastupu žene i muškarci navlače crveno-ružičasto-srebrne kostime, pritom izrazito naglasavajući ženske attribute i (većinom u samba ritmovima) plesu na demonstracijama protiv policije. Radical Cheerleading predstavlja izvođenje koreografija u jednom kontekstu u kojem takva vrsta akcije i performansa na prvi pogled uopće ne odgovara. Pored zabave koju takvi uzitkom ispunjeni pokreti sami po sebi priredjuju, ovdje je riječ i o tome da se dominantnim oblicima reprezentacije suprotstavi nešto što se u kontekstu političkih demonstracija ne očekuje.

Protiv pozitivnog ili negativnog poretka

Politička grupiranja vide sebe uvijek kao zastupnike nekih imaginarnih masa. Između ostaloga, stalo im je do toga da predstavljaju dijelove demonstracija. U stvari, vrijeme organiziranih blokova je prošlo, ne postoji više nikakva organizacijska forma koja bi mogla izraziti razlicitost želja i potreba demonstrantica i demonstranata (ukoliko je takva forma ikada i postojala). Tu nepredstavljivu razlicitost sudionica i sudionika vladajući diskurs pretvara u pregledni poredak. Tako imamo na prvom mjestu one s kojima vlast može razgovarati, takozvane "razumne" koji se sastoje uglavnom od pripadnika i pripadnika tradicionalnih (lijevih) stranaka i nevladinih organizacija (NGO-a), potom imamo različite lijeve i lijevoradikalne male grupe koje sanjare o tome da postanu predstavnici masa i napokon tu su i oni s kojima se ne može razgovarati, naime oni koje su policija i mediji konstruirali kao "crni blok". Karnevalski oblici akcije niti se pokušavaju prilagoditi vladajućim strukturama niti se upustaju u rituale ulične borbe kojima dominiraju muškarci. Oni (za sada) nisu integrirani, a ne mogu se ni predstaviti tako negativno kao "crni blok".

Nasa kreativnost protiv kapitalističkog sistema

Kapitalistički (radni) uvjeti kao što su u općenitom smislu potčinjavanje i izrabljivanje u posljednjem su se desetljeću masivno promijenili (dakle razvili u smjeru koji se s jedne strane označuje kao postfordizam, a s druge kao društvo kontrole). Dok su nas ranije, institucije kao što su škola, rad, obitelj, normirale i prilagođavale sistemu, taj isti sistem danas funkcionira tako što iskoristava našu kreativnost i naše komunikativne i društvene sposobnosti. Podjele između rada i slobodna vremena, između umjetnosti i rada, između reklame i zadovoljstva, tendencijski su pred nestajanjem. Prisiljeni smo našu kreativnost ili vratiti kako bismo mogli kapitalistički funkcionirati, ili moramo tu našu kreativnost prodati. Pink-Silver i druge karnevalske forme predstavljaju mogućnost da naše želje, naš uzitak, naša kreativnost i naš život barem kratkorocno, za vrijeme trajanja neke demonstracije, usmjerimo protiv kapitalističkog sistema.

Ponovno prisvajanje naše tjelesnosti

Novi odnosi kapitala također su povezani s jednom drugom formom izrabljivanja nasih tijela - socijalne i komunikativne sposobnosti (kao ženske sposobnosti na primjer) sve su više tražene. Nasa tijela (od osmjeha prodavacice pa sve do socijalnih i komunikativnih struktura u uredu) igraju sve veću ulogu u kapitalističkom izrabljivanju. Spolnospecifična podjela rada u proizvodnji i reprodukciji pomjerena je iz obitelji na društvo. Doživljavanje nasih tijela u opozicijskoj akciji može se na taj način shvatiti kao barem privremeno ponovno prisvajanje naše tjelesnosti.

Učiniti vidljivom konstrukciju našeg spola

Cheerleaders, posebice u američkom društvu, igraju važnu ulogu u potvrđivanju tjelesne spolnosti. Kontrast u odnosu na igrice rugbyja, naglasavanje sekundarnih obilježja spola, potvrđivanje su razlike među spolovima. U tom smislu, one su uključene u kontekst sportskih priredbi. Demonstracije i direktne akcije na prvi su pogled spolno neutralni konteksti, u samoj reprezentaciji međutim događa se to da - kao i u jeziku - se muskost poklapa s općenitošću, dok su žene i ženskost takoreći dodaci: kao što se u jeziku ženski nastavci (demonstrant-ica) dodaju ili kao što se na pozornici muskome pjevacu ili moderatoru u pozadini dodaje žensko tijelo. Pink & Silver kao i Radical Cheerleading izlazu ženske atribute u prvi plan, ometaju dakle "neutralni" kontekst demonstracije.

Pobuna kao karneval

Pravo demonstriranja uvedeno je kako bi se otpor određenih grupa stanovništva usmjerio na kontrolirane kolosjeke. Ranije je svaka demonstracija veoma brzo poprimala karakter pobune. Radilo se dakle o tomu da se određeni javni prostori obrane od državne sile. Ti oslobođeni prostori, ta kratkotrajna oslobođenja uglavnom su se neposredno pretvarala u feste. I aktualni socijalni pokreti uvijek su povezani s militantnošću ("nasilje"). Tek prijatna da će se stanoviti elementi pobune omaknuti kontroli stvara onaj prijelomni moment koji u sirojoj građanskoj javnosti dovodi do reakcija i predstavlja prvi korak sirenju jednog pokreta. Pretvori li se međutim militantnost u ritual ulične borbe, nestaje spontanost, dolazi do organiziranja i to je već simptom poraza dotičnog pokreta, njegove paralize, kraj feste, a time i pobunjeničkog pokreta. Karnevalske forme akcije kao što je Pink & Silver predstavljaju element anticipacije života koji je neodvojiv od iskustva pobune.

Pink & Silver predstavlja mogućnost da se izvan tradicionalnih formi reprezentacije aktiviraju kreativnost i tjelesnost koje potiče kapitalizam kako bi se kroz taj kontekst dovela u pitanje konstrukcija spolnosti i anticipirali elementi vesele pobune. Taj oblik demonstracije samo je JEDNA mogućnost koja tek u ograničenoj mjeri može postići subverzivni učinak. Ukoliko se takve strukture etabliiraju, prijete opasnost da i one također postanu dijelom reprezentacije koja se uvijek može kontrolirati. Kreativnost i tjelesnost u tom slučaju postali bi neka vrsta ukrasnog dodatka, kao što je to primjerice često slučaj sa ženskim elementom u vladajućem društvu. I subverzija spolnih uloga potvrdila bi se ritualizacijom i ponavljanjem. Za sada nam se međutim u tome još uvijek otvara mogućnost da probijemo oklop "normalnosti". Ako i to također izgubi svoju subverzivnost, bit ćemo prisiljeni iznova potražiti nove oblike pobune.